

МАРКО ЧИКАРИЋ, УЧИТЕЉ У ШКОЛИ У ТОВРЉАНУ КОД ПРОКУПЉА И „ДЕСНА РУКА“ МЕШТАНА СЕЛА

Учитељ и најбољи друг

Сваког јутра, кад крене на посао у сеоску школу, колима успут „покупи“ и децу коју вози на наставу, а, такође успут, у граду покупује и намирнице, лекове и све друго што су мештани удаљених села наручили. Деси се и да га нека бака замоли да обиђе њеног супруга у болници или да понесе у град покварени телевизор и врати га после поправке

Учитељ Марко Чикарић, који предаје у школи у селу Товрљане код Мале Планае, већ осам година свакога дана своје ђаке вози у школу. Али, Марко није само учитељ, он је и главни „снабдевач“, који становницима забачених села у овом крају доноси потрештине, јер они немају начина до оду до продавнице или апотеке. Кад из Прокупља, у ком живи, крене на посао у сеоску школу, колима успут „покупи“ и децу коју вози на наставу, а, такође успут, у граду покупује и намирнице, лекове и све друго што су мештани удаљених села наручили. Деси се и да га нека бака замоли да обиђе њеног супруга у болници или да понесе у град покварени телевизор и врати га после поправке.

У Товрљану се налази издвојено одељење Основне школе „Светислав Мирковић Ненад“ из Мале Планае, надомак Прокупља. У матичној школи, која има доста истурених одељења по забаченим селима, кажу да је превоз деце од куће до школе један од највећих проблема, па је то што ради учитељ Марко утолико драгоцене.

– Позив сеоског учитеља је леп, захтеван и пун изазова – каже учитељ Марко на почетку

од кола сквасе, па се догађа да ауто стане. Моји ђаци су у колима, киша лије, а ја не могу никог да позовем јер у том крају нема мреже за мобилни телефон – објашњава Марко како се све сналази.

Дешава му се и да се аутомобил поквари, па га, ако је лепо време, остави и с децом се врати до њихове куће пешице, а успут обнављају градиво и све научено у учioniци примењују у природи. Тако, разговарајући, и не осете колико су пешачили. Кад дођу до кућа, неко од родитеља помогне да се Марков ауто дошлепа до села, где га поправе или га одшлепају до најближег мајстора. Понекад, најчешће зими, кад снег за једну ноћ напада, а ветар створи сметове високе и више од метра, у помоћ прискочи и Марков отац.

– Дешавало ми се да не могу да се пробијем до школе, тада родитељи мојих ђака упрегну коња и на санкама нас доведу до школе – каже наш саговорник.

Издвојено одељење у Товрљану, у коме предаје, отворено је 2015. године, и то након паузе од 24 године, колико је сеоска школа била затворена.

разговора за Просветни преглед, у коме је говорио о изазовима с којима се сусреће радећи у удаљеном планинском селу.

Дан му почиње у шест сати, кад га телефонском пробуде мештани околних села и кажу му шта им треба из Прокупља – неке намирнице, лекови, резултати из Дома здравља...

Од куће према школи, која је од Прокупља у коме Марко живи удаљена чак 37 километара, креће око седам сати.

– Пут до школе није свуда исти, петнаестак километара је асфалтирано, а двадесет и два су макадам и шумски пут. Свако јутро свратим у село Трнови Лаз, по моје ђаке. Кад је време лепо, путовање од Прокупља до Товрљана траје сат времена, а кад падају киша или снег путовање траје и по два сата – прича Марко, који је, иначе, на конкурс за учитеља имао предност у односу на друге кандидате јер је имао положен возачки испит и ауто.

Од Трновог Лаза до школе води земљани пут, нема ниједне куће, све околу је шума. У јесен се често деси да дрвосече секу дрва и не почисте све гране или се, због брдовитог терена, дебло скогрља и препречи им пут.

– Ако не могу да склоним дрво, враћам се на траг и возим преко Грабовнице према Куршумлији заобилазним путем, који је много дужи. Велики проблем направи ми киша, јер се каблови

– Пошто је зграда у којој се некада одвијала настава доста руинирана, мештанин Товрљана Радивоје Шмигић уступио је просторије некадашњег задружног дома на коришћење школе без икакве надокнаде. У почетку смо имали просторију с неколико клупа, столица, катедром, таблом, а ту је била и једна пећ. Локална самоуправа је инвестирала да се доведе вода у школу и опреми купатило. Кад је хладно, деца уђу у учioniцу, ја одмах подложим пећ, чим се учioniца загреје кувам њима чај, а мени кафу, то попијемо и око девет сати почињемо с наставом. Деца од куће носе ужину, то су уштипци, суво месо, врућ хлеб, колачи... Понекад ја купим за све нас пециво у пекари, сокове... Одмах код школе је воћњак, па током јесени уберемо и јабуке – појашњава овај посебан учитељ.

Марко тренутно има само троје ученика. Николина Јовичић је четврти разред, вредна, радна и марљива, а њена сестра Марина је првачић. Димитрије је ученик четвртог разреда и ради по ИОП-у 2. Не прича, али много воли да иде у школу, а учитељ му је најбољи друг. Кад је викенд, Димитрије је тужан јер нема школе, а иначе се сваког радног дана буди у седам сати и брзо се облачи да не закасни. Послушан је и хоће да ради.

– Кад обрађујем ново градиво с Николином, Марини спремим задатке које она самостално

ради, а Димитрије или црта или боји. Моји ђаци су изузетно спретни, сналажљиви и воле да стичу нова знања. Природу и друштво и свет око нас учимо на практичан начин. Кад је лепо време, волимо да седнемо испред школе. Настава у комбинованом одељењу има предности и мана. Предности су да ђаци млађег узраста много брже уче своје градиво, а истовремено проширују знања слушајући другаре који су старији од њих. А уверио сам се да млађа деца много брже уче неке појмове који нису за њихов узраст јер их слушају док раде нешто своје и тако повезују с оним што раде. План правим да се теме по редима поклапају и онда ученице сарађују и једна другој помажу у савладавању градива. Нисам ограничен трајањем часа, тако да радимо док оне све потпуно не схвате – каже Марко.

Највећи недостатак је, додаје, то што ђаци немају конкуренцију како би развијали такмичарски дух, па се често такмиче с њим.

– За време великог одмора они уживају, а затим прошетамо кроз село, обнављамо градиво и уочавамо промене у природи. Вратимо се у школу, обавезно погледамо неки цртани или неку образовну емисију. Једном недељно имају енглески језик по два часа. Колегеница Сузана Павловски долази из Прокупља. Кад она држи часове, ја за то време однесем намирнице и лекове старијим људима који су у близини школе и попричам с њима, јер су они жељни разговора. С колегиницом која предаје енглески правим план да се градиво уклапа, па га на креативан начин, кроз радионице и квизове, учинимо приступачнијим. Среду смо назвали „Весела средина“ – прича наш саговорник и објашњава како оцењује своје ђаке: – Сваку активност оцењујем и, на основу показаног знања, на контролним вежбама дајем оцене. Дајем им да самостално одраде неку лекцију: дам им презентацију коју оне спреме, седнем у клупу, а моје ученице су тада у улози учитеља. Питам их, као да ми је нејасно, све што сматрам да треба да знају, а оне се труде да ми објасне на свој начин. Тако видим да ли су савладале градиво и, ако нису, додатно им објасним, а њих наградим за уложени труд.

Настава се сваког дана завршава у један сат. Следи повратак кући – сви седејау у Марков аутомобил и певајући путују све док их учитељ не преда родитељима и настави пут. Успут од мештана који се баве сточарством и продају млечне производе узима сир, млеко, сурутку... које касније испоручује купцима у Прокупљу.

Да посао ради с много љубави и амбицији, показује и његово залагање за модернизацију школе, која је, захваљујући управо Марку, веома добро опремљена. Он истиче и да се за школу, захваљујући медијима, далеко чуло, па је свакоко вуче порекло из тих крајева дао допринос за њен развој. Тако су лаптоп добили од породице Дробњаковић из Канаде, пројектор и белу таблу од породице Брајковић из Немачке, телевизор од Скупштине града Прокупља, таблете за ђаке од хуманитарне организације „Истина“ из Београ-

да, голове им је обезбедио Радивоје Шмигић. Поред наставних средстава, компанија „Леони“ им је променила столарију, Парк природе „Радан“ обезбедио им је летњиковца, љулашке, кућицу за птице и канту за смеће испред школе. Деца сваке године за Нову годину добијају пакетиће од Града Прокупља, Црвеног крста Прокупље, компаније „Леони“, Војног синдиката Гвоздени пук, Завичајног удружења Топличана из Ниша и Удружења дистрофичара из Прокупља.

ПРВИ УЗОР

Марко је, иначе, завршио Учитељски факултет у Призрену, с привременим седиштем у Лепосавићу, а за одлуку да буде учитељ пресудно је било то што је из учитељске породице. Маркова мајка Славица је учитељица и свој посао ради с великом љубављу, коју се трудила да пренесе и на децу – Марка и његовог брата.

– Она стално спрема приредбе са ђацима, пише представе, вежба, води и фолклорну секцију. У активности укључује сву децу. Увек ми је говорила: „Не смеш да дозволиш да одвајаш децу. Свако дете има неки дар. Неко добро учи, неко лепо слика, неко лепо глуми, неко лепо рецитије. Ти си тај који открива таленат и усмерава дете да кроз тај таленат развија остале способности. Мораш да поштујеш децу и њихове родитеље, као што би желео да тебе поштују“. Моја мајка је почињала просветну каријеру у сеоској школи са троје ђака и посвађаним мештанима. Успела је приредбама, у које је укључила све мештанима, да помири село и убеди људе да почну с уређењем школске зграде – поносно истиче Марко.

Иначе, Основна школа „Светислав Мирковић Ненад“ у Малој Плани, којој припада издвојено одељење у коме ради учитељ Марко, има богату историју. Основана је далеке 1908. године. У почетку је радила као четвороразредна, затим као гимназија, да би касније прерасла у потпуно основну школу. Стогодишњица школе обележена је школске 2007/8. године. Школа има 13 одељења млађих разреда и осам одељења старијих разреда, с укупно 179 ученика и девет издвојених одељења, у Великој Плани, Доњој Бресници, Ресинцу, Доњој Топоници, Прекадини, Товрљану, Белољину, Концељу и Бресничу.

– Као и у свим местима у Србији, број ђака се смањује, али се надам да ће, мерама популационе политике коју споводи Влада Републике Србије, број ђака почети да се повећава – каже Марко.

Његова велика посвећеност послу и хуманитарном раду није остала непримећена, па је добио и многе награде. На предлог фондације „Дивац“, 2020. године је добио „Виртус 13“, затим Награду за индивидуални развој локалне заједнице за 2019. годину од фондације „Траг“. Ове године, на предлог мештана Товрљана и околних села, добио је Светосавску захвалницу и проглашен је за најбољег волонтера Црвеног крста Србије, чији је активни члан од доба короне.